

Г.О. Сіренко, О.І. Федоришин

Вплив температури кінцевої термообробки карбонових волокон на стадії карбонізації при 1473-1623 К на газовиділення у високому вакуумі

*Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,
вул. Шевченка, 57, м. Івано-Франківськ, 76000, Україна*

Приведені результати мас-спектральних досліджень. Проаналізовано зміну співвідношення CO/CO_2 від температури випробувань для кінцевої температури термообробки 1473 та 1623 К. Виявлено, що вплив кінцевої температури термообробки в межах 1473-1623 К на газовиділення мас 2, 12, 28 та 44 із карбонових волокон на основі гідратцелюлози не суттєвий. Газовиділення з карбонових волокон зростає із збільшенням температури випробування від 393 до 1073 К.

Ключові слова: карбонові волокна, кінцева температура термообробки, температура випробувань, мас-спектри.

Стаття постуила до редакції 22.07.2006; прийнята до друку 10.10.2006.

Вступ

При температурах 1473-1623 К процес карбонізації карбонових волокон наближається до завершення [1]. Зокрема, при досягненні кінцевої температури термообробки (T_k) 1473 К зменшується кількість дефектів упаковки шарів та зв'язків сітки. А зі збільшенням T_k до 1623-1823 К досягається максимальна міцність волокна та внаслідок цього зменшується шорсткість поверхні [2]. Зміни, які відбуваються з волокнами повинні відбиватися на загальному вигляді мас-спектрограм.

Досліджено, що зі збільшенням температури випробувань інтенсивність газовиділення з поверхні всіх карбонових волокон, отриманих за однією технологією й які мають близькі фізико-механічні властивості у високому вакуумі, зростає, проте зі збільшенням температури карбонізації від 1123 до 2673 К інтенсивність газовиділення зменшується, що пов'язано з упорядкуванням структури волокна. Залежність сумарного газовиділення від кінцевої температури термообробки карбонових волокон є лінійною для всіх температур випробувань [3].

Крім того відомо, що на співвідношення інтенсивностей газовиділення CO та CO_2 із карбонових волокон впливає температура випробувань та температура їх кінцевої термообробки [3].

Мета роботи полягала в тому, щоб дослідити вплив температури кінцевої термообробки 1473 та 1623 К на інтенсивність газовиділень із карбонових

волокон та на зміну співвідношення CO/CO_2 при температурах випробувань 373-1073 К.

І. Експериментальна частина

Об'єкти досліджень. Досліджували частинно карбонізовані волокна, які були отримані з гідратцелюлозної тканини (ГЦ-тканини) із застосуванням суміші антипіренів $Na_2B_4O_7 \cdot 10H_2O$ та $(NH_4)_2HPO_4$ [4]. Оброблену антипіренами ГЦ-тканину термооброблювали в азоті при 723 ± 20 К із протягуванням через руркову піч опору „Таммана” зі швидкістю 150 м за годину із наступною відмивкою – операцією видалення вільних поверхневих сполук [5] і подальшим відпалюванням в азоті при температурах $(1473, 1623) \pm 50$ К. Відповідно отримували вуглецеві тканини: ТГН-Т-1200 ($T_k = 1473$ К); ТГН-Т-1350 ($T_k = 1623$ К). Досліджувані низькоміцні, низькомодульні волокна тканин ТГН-Т мали близькі фізико-механічні характеристики [4]: діаметр $d_B = 9-12$ мкм, відносне подовження при розриві $\epsilon = 2-5$ %, міцність при розтягуванні $\sigma_B = 0,3 \pm 0,05$ ГПа, модуль пружності $E_B = 30 \pm 10$ ГПа.

Тканини різали на шматки $\sim 4 \times 4$ см і подрібнювали 3 хв. у дробарці МРП-1 при 7000 обертів руху ножів за хвилину. Таким чином отримували дисперсії карбонових волокон, розподілених за законом Вейбулла за довжинами в межах 20-1500 мкм з основною фракцією 300-

600 мкм [6].

Мас-спектральний аналіз проводили для виявлення інтенсивності газовиділення, розподілу інтенсивностей молекулярних іонів у спектрі та зміни співвідношення інтенсивностей піків, що відповідають CO/CO_2 , від температури випробувань та кінцевої температури термообробки карбонових волокон. Зйомку мас-спектрів здійснювали на модифікованому спектрометрі МХ-7301 зі спеціально розробленою вакуум-комутаційною системою напуску газів та пастками [7]. Спектри знімали в діапазоні температур $T = 393\text{-}1073\text{ К}$.

Для дослідів використовували наважки 15 мг. Реєстрація й обробка мас-спектрів проводилася з використанням системи обробки даних Д-50 на базі ЕОМ „Нова 2110”.

Результати представляли в системах координат $J/J_{\max} \sim m/e$, $\lg J \sim T$, $\xi \sim T$, де $J/J_{\max}$ – інтенсивність піку молекулярних іонів відносно максимального, %; J – інтенсивність поліізотопного піку молекулярних іонів, в.о.; $J_{\max}$ – найбільший пік при заданій температурі; m/e – масове число; $\lg J$ – десятковий логарифм інтенсивності піку молекулярних іонів; ξ – співвідношення інтенсивностей газовиділення CO/CO_2 ; T – температура випробувань, К.

За допомогою системи pomp, пасток, вентилів та прогріву до $1073\text{-}1273\text{ К}$ у камері для аналізу досягали вакууму: при відсутності натікання газів

$1 \cdot 10^{-9}\text{-}1 \cdot 10^{-8}$ мм рт. ст. при $393\text{-}1073\text{ К}$ відповідно, при натіканні – $2,2 \cdot 10^{-7}\text{-}2 \cdot 10^{-6}$ мм рт. ст. при зміні температури випробувань від 393 до 1073 К . Для кожної температури знімали залишковий спектр камери, інтенсивність піків якого складала $0,5\text{-}10\%$ від спектру зразка за відповідними масовими числами [7].

II. Результати та обговорення

Мас-спектральний аналіз. На мас-спектрах виявлено такий набір масових чисел: 1, 2, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 22, 26, 27, 28, 29, 32, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 55, 56, 57, 58, 69 найбільш інтенсивні серед яких: 2, 12, 16, 18, 28 та 44 (табл. 1). Віднесення масових чисел молекулярних іонів (табл. 2) здійснено за [2,4, 5,8-15]. Як видно з табл. 1, інтенсивність газовиділень із поверхні обох волокон майже однакова і зі зростанням температури випробувань від 393 до 1073 К збільшується, особливо це помітно для більш інтенсивних піків.

На рис. 1 показані розподіли інтенсивностей піків газовиділення відносно максимального піку при температурах випробувань 573 та 1073 К для карбонових волокон із кінцевою температурою термообробки $T_k = 1473, 1623\text{ К}$. Як видно з рис. 1, для кінцевої температури термообробки 1473 К

Таблиця 1

Результати мас-спектрального дослідження волокна ТГН-Т

Масове число	Інтенсивність основних піків карбонового волокна ТГН-Т, в.о.							
	$T_k = 1473\text{ К}$				$T_k = 1623\text{ К}$			
	393 К	573 К	873 К	1073 К	393 К	573 К	873 К	1073 К
1	0,36	0,27	0,40	0,80	0,11	0,13	0,41	0,74
2	0,50	0,50	1,90	19,2	0,22	0,21	2,70	15,70
12	0,20	0,70	1,95	3,80	0,03	0,69	1,91	3,60
14	0,08	0,14	0,35	0,70	0,03	0,21	0,36	0,62
15	0,07	0,09	0,18	0,20	0,05	0,12	0,14	0,16
16	0,40	1,07	1,93	2,60	0,08	1,02	2,00	2,8
17	0,75	0,95	0,80	0,70	0,29	0,91	1,00	0,93
18	2,52	3,30	2,98	2,80	0,93	3,03	3,42	3,31
22	-	0,10	0,13	0,07	0,02	0,11	0,16	0,1
26	0,1	0,10	0,21	0,34	0,14	0,13	0,2	-
27	0,44	0,44	0,63	1,28	0,62	0,57	0,62	0,66
28	1,96	5,40	22,80	40	2,96	4,45	24,6	50
29	0,57	0,58	0,70	3,36	0,76	0,60	1,1	-
32	0,02	0,06	-	-	0,05	0,05	0,05	-
39	0,54	0,54	0,44	0,42	-	0,67	0,6	-
40	0,16	0,18	0,15	0,16	-	0,12	3	-
41	1,27	1,14	0,80	0,77	1,15	1,36	0,7	-
42	0,30	0,30	0,22	0,21	0,35	0,26	4,55	-
43	1,00	0,95	0,58	0,56	1,30	1,17	2,1	0,60
44	4,70	11,70	11,90	23,04	2,13	9,14	2,4	9,3
55	-	-	-	-	-	1,07	-	1,19
56	-	-	-	-	-	0,38	-	0,99
57	-	-	-	-	-	0,94	-	-
58	-	-	-	-	-	2,4	-	-
68	-	-	-	-	0,45	0,64	-	-

Таблиця 2

Віднесення масових чисел мас-спектральних досліджень карбонових волокон
[2, 4, 5, 8 - 15]

Масові числа	Віднесення	Масові числа	Віднесення
1	H ⁺	32	(O ₂) ⁺ , (CH ₃ OH) ⁺ , (CO) ⁺
2	H ₂ ⁺	39	(C ₃ H ₃) ⁺
12	C ⁺	40	(C ₃ H ₄) ⁺ , (C ₂ O) ⁺ , Ar ⁺
14	C ⁺ , (CH ₂) ⁺ , N ⁺	41	
15	(CH ₃) ⁺ , N ⁺	42	((CH ₂) ₃) ⁺ , (C ₂ (H ₂ O)) ⁺ , (C ₂ (OH)) ⁺ , (C ₃ H ₆) ⁺
16	(CH ₄) ⁺ , O ⁺	43	(C ₃ H ₇) ⁺
17	(H ₂ O) ⁺ , (OH) ⁺ , (CH ₄) ⁺ , O ⁺	44	(CO ₂) ⁺ , (C ₃ H ₈) ⁺
18	(H ₂ O) ⁺ , O ⁺ , (CH ₄) ⁺	55	(C ₄ H ₇) ⁺
22		56	((CO) ₂) ⁺ , (C ₄ H ₈) ⁺ , (C ₃ H ₄ O) ⁺
26	((CH ₂) ₂) ⁺ , (CO) ⁺	57	(C ₄ H ₉) ⁺
27	(CO) ⁺ , (N ₂) ⁺ , (C ₂ H ₃) ⁺	58	(C ₄ H ₁₀) ⁺ , (C(OH)) ₂ ⁺ , (C ₂ H ₅ COH) ⁺
28	(CO) ⁺ , (N ₂) ⁺ , ((CH ₂) ₂) ⁺	68	(C ₃ (O ₂) ⁺)
29	(CO) ⁺ , (N ₂) ⁺ , ((CH ₂) ₂) ⁺ , (C(OH)) ⁺		

максимальним (100 %) є пік маси 44 при температурах випробувань 393 – 573 К, а при 873 – 1073 К максимальним є пік - 28. Пік маси 2 при температурах до 873 К не перевищує 11 %, але при 1073 К становить 48 %. Пік маси 18 навпаки при 393 К значний (53 %), а при збільшенні температури випробувань до 1073 К поступово зменшується до 7 %.

Для кінцевої температури термообробки 1623 К максимальним (100 %) є пік маси 28 при температурах випробувань 393, 673, 873 та 1073 К, а при 473 і 573 К – пік 44. Пік маси 2 є значним лише при температурі 1073 К і становить 31 %. Внесок інтенсивності піку маси 18 складає близько: 31, 46, 33, 46, 14, 7 % для температур випробувань 393, 473, 573, 673, 873, 1073 К відповідно.

На рис. 2 представлені графіки залежностей газовиділень характерних піків молекулярних іонів із масою 2 (H₂⁺), 12 (C⁺), 18 (H₂O⁺), 28 (CO⁺), 44 (CO₂⁺) від температури випробувань для карбонових волокон із T_к = 1473 та 1623 К. Залежність має

нелінійний характер. Інтенсивність газовиділень зі збільшенням температури випробувань зростає. Для маси 2 різниця між газовиділеннями із волокон спостерігається лише до температури близько 673 К. Така ж закономірність помітна і для маси 12. Для m/e = 18 спостерігається падіння інтенсивності газовиділення із поверхні волокон при досягненні температури більше 800 К. А для маси 28 зі збільшенням температури випробувань різниці у газовиділеннях з поверхні волокон практично немає. Для m/e = 44 максимум газовиділень досягається при температурі близько 750 К. Пошук апроксимації здійснювали для залежностей $\lg J \sim T [y = f(x)]$ у вигляді:

$$y = b_0 + b_1 \cdot x; \quad (1)$$

$$y = b_0 + b_1 \cdot \ln x; \quad (2)$$

$$y = b_0 \cdot x^{b_1}; \quad (3)$$

$$y = b_0 \cdot \exp(b_1 \cdot x); \quad (4)$$

$$y = b_0 + b_1 \cdot x + b_{11} \cdot x^2. \quad (5)$$

Максимальне наближення (оцінка за R² [16]) було отримане при апроксимації експериментальних

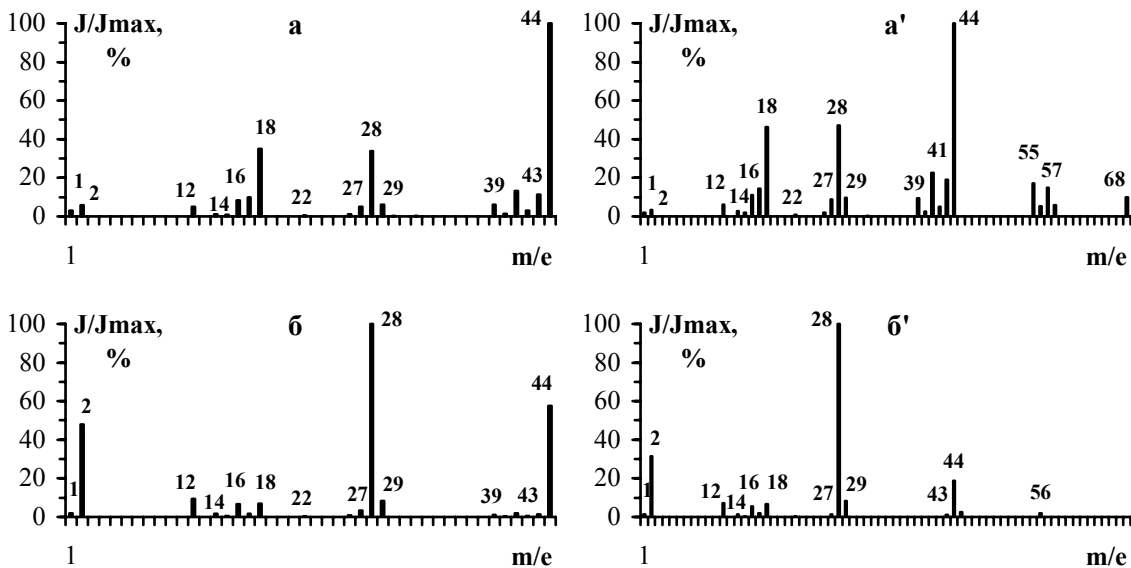
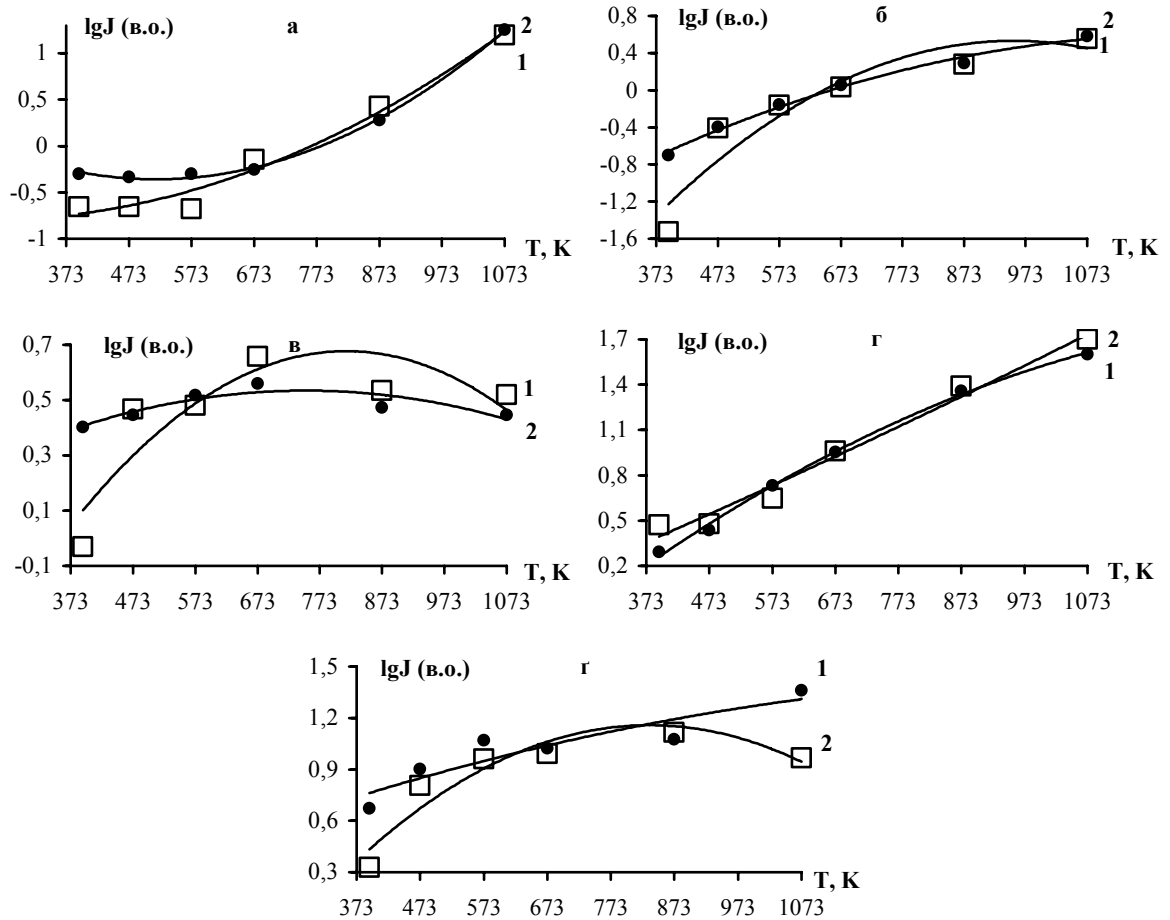

Рис. 1. Розподіл інтенсивностей піків відносно максимального піку при температурах випробувань 473 К (а, а') та 1073 К (б, б') для карбонових волокон із температурою кінцевої термообробки 1473 К (а, б); 1623 К (а', б').

Вплив температури кінцевої термообробки карбонових волокон на стадії карбонізації...

Рис. 2. Графіки залежностей інтенсивностей молекулярних іонів мас $2(\text{H}_2^+)$ (а); $12(\text{C}^+)$ (б); $18(\text{H}_2\text{O}^+)$ (в); $28(\text{CO}^+)$ (г); $44(\text{CO}_2^+)$ (r) від температури випробувань для карбонових волокон із $T_{\text{к}}$: 1473 К (1), 1623 К (2).

Таблиця 3

Апроксимація результатів мас-спектрального аналізу карбонових волокон з температурами карбонізації $T_{\text{к}} = 1473$ і 1623 К при випробуваннях від 393 до 1073 К

m/e	$T_{\text{к}}$, К	Апроксимуючий поліном	R^2
2	1473	$\lg J = 1,0247 - 0,0054 \cdot T + (0,5 \cdot T^2) \cdot 10^{-5}$	0,9984
	1623	$\lg J = -0,6160 - 0,0015 \cdot T + (0,3 \cdot T^2) \cdot 10^{-5}$	0,9784
12	1473	$\lg J = -1,5209 + 0,0028 \cdot T + (0,8 \cdot T^2) \cdot 10^{-6}$	0,9956
	1623	$\lg J = -2,0750 + 0,0043 \cdot T + (0,2 \cdot T^2) \cdot 10^{-5}$	0,9906
18	1473	$\lg J = -0,0252 + 0,0015 \cdot T + (0,1 \cdot T^2) \cdot 10^{-5}$	0,7703
	1623	$\lg J = 1,4662 + 0,0053 \cdot T + (0,3 \cdot T^2) \cdot 10^{-5}$	0,7592
28	1473	$\lg J = -1,0481 + 0,0038 \cdot T + (0,1 \cdot T^2) \cdot 10^{-5}$	0,9972
	1623	$\lg J = 1,0247 - 0,0054 \cdot T + (0,5 \cdot T^2) \cdot 10^{-5}$	0,9811
44	1473	$\lg J = 1,0247 - 0,0054 \cdot T + (0,5 \cdot T^2) \cdot 10^{-5}$	0,8354
	1623	$\lg J = 1,0247 - 0,0054 \cdot T + (0,5 \cdot T^2) \cdot 10^{-5}$	0,9012

даних поліномом 2-го порядку (5):

$$\lg J = b_0 + b_1 \cdot T + b_{11} \cdot T^2 \quad (\text{табл. 3}), \quad (6)$$

де J – інтенсивність газовиділення з карбонових волокон (в.о.); T – температура випробувань (393 – 1073 К).

Оцінка R^2 [16] наближення полінома 2-го порядку до експериментальних даних для мас $m/e = 2, 12, 28$ і 44 знаходиться в межах $0,8354 - 0,9984$ лише для мас 17, 18 це наближення становить $0,7592-0,7703$ (але і цього достатньо для надійної апроксимації).

Таблиця 4

Результати дисперсійного аналізу інтенсивностей піків газовиділення за температурами випробувань 393 - 1073 К для двох температур карбонізації ($T_k = 1473$ і 1623 К)

m/e	$S_1^2 (T_k = 1473 \text{ K})$	$S_2^2 (T_k = 1623 \text{ K})$	$F_{\text{розр.}}$	$F_{\text{табл.}}$	ξ
2	56,88372	37,8594	1,501	5,05	-
12	1,8106	1,5812	1,145	5,05	-
14	0,0562	0,0403	1,395	5,05	-
16	0,6857	0,9511	1,387	5,05	-
17	0,0174	0,1009	5,800	5,05	1,15
18	0,1595	1,3918	8,726	5,05	1,73
28	224,7702	349,7525	1,556	5,05	-
44	38,5488	13,6504	2,824	5,05	-

Таблиця 5

Результати дисперсійного аналізу інтенсивностей піків газовиділення за масовими числами для двох температур карбонізації ($T_k = 1473$ і 1623 К)

$T, \text{ K}$	$S_1^2 (T_k = 1473 \text{ K})$	$S_2^2 (T_k = 1623 \text{ K})$	$F_{\text{розр.}}$	$F_{\text{табл.}}$	ξ
393	2,5531	1,1961	2,135	3,79	-
473	6,0000	4,6721	1,284	3,79	-
573	15,5971	9,3101	1,675	3,79	-
673	16,2814	14,9357	1,090	3,79	-
873	61,9248	71,8016	1,159	3,79	-
1073	207,4419	276,5553	1,333	3,79	-

Як видно з рис. 1 і 2, зміна кінцевої температури термообробки в межах 1473 – 1623 К суттєво (окрім маси 18) не впливає на інтенсивність газовиділень мас 2, 12, 28 та 44 із поверхні карбонових волокон.

На рис. 3 показано графік зміни співвідношення інтенсивностей піків мас 28 (CO^+) та 44 (CO_2^+) при зміні температури випробувань для температур кінцевої термообробки 1473 та 1623 К. Як видно з рис. 3, при $T_k = 1623$ К це співвідношення ξ різко зростає зі збільшенням температури випробувань до 1073 К. При цій температурі значно зростає інтенсивність газовиділення молекулярного іону з масою 28, у той час як для іону 44 – зміни менші. Це вказує на те, що в результаті термообробки на поверхні утворюються комплекси з СО високої стійкості, які розкладаються при підвищенні температури випробувань.

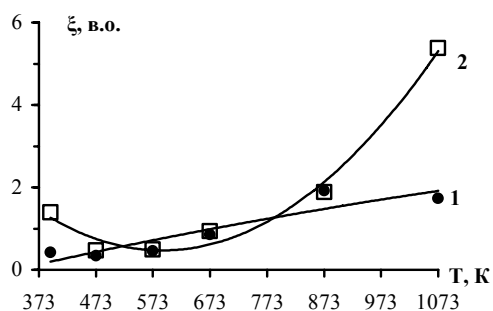

Рис. 3. Графіки залежності співвідношення інтенсивностей піків 28 та 44 від температури випробувань для карбонових волокон із T_k : 1473 К (1), 1623 К (2).

Статистичний аналіз різниці інтенсивностей газовиділення за температурами випробувань та за масовими числами здійснено для двох температур карбонізації 1473 та 1623 К за критерієм Фішера [17-19] за процедурою [17] використовуючи критичне (табличне) значення [18]. Результати дисперсійного аналізу інтенсивностей піків газовиділення за температурами випробувань 393-1073 К для двох температур карбонізації ($T_k = 1473$ і 1623 К) приведені в табл. 4. Як видно з табл. 4 для мас 2, 12, 14, 16, 28 і 44 розсіяння за температурами випробувань статистично незначуще для температур карбонізації 1473 та 1623 К і лише для мас 17, 18 ця відмінність статистично суттєва (оцінка цієї відмінності дана за коефіцієнтом ξ):

$$\xi = (F_{\text{розр.}}/F_{\text{табл.}}),$$

де $F_{\text{розр.}}$ – розрахункове (емпіричне) значення критерію Фішера; $F_{\text{табл.}} \{ \alpha = 0,05; f_{\text{max}} = 5; f_{\text{min}} = 5 \} = 5,05$ [18]; α – рівень значущості критерію (імовірність помилки при прийнятті нульової гіпотези); $f_{\text{max}}, f_{\text{min}}$ – число ступенів вільностей.

Результати дисперсійного аналізу інтенсивностей піків газовиділення за масовими числами для двох температур карбонізації ($T_k = 1473$ і 1623 К) приведені в табл. 5. Як видно з табл. 5 для температур випробувань 393, 473, 573, 673, 873 та 1073 К розсіяння за масами 2, 12, 14, 16, 28 і 44 статистично незначуще для температур карбонізації 1473 та 1623 К ($F_{\text{табл.}} \{ \alpha = 0,05; f_{\text{max}} = 7; f_{\text{min}} = 7 \} = 3,79$ [18]) вибране зі статистичної таблиці для рівня значущості $\alpha = 0,05$ і числа ступенів вільностей $f_{\text{max}} = 7, f_{\text{min}} = 7$).

Висновки

Зі збільшенням температури випробувань від 393 до 1073 К інтенсивність газовиділення з поверхні карбонових волокон, зростає. Збільшення кінцевої температури карбонізації від 1473 до 1623 К не здійснює суттєвого впливу на газовиділення мас 2, 12, 28 та 44 з поверхні цих волокон, але впливає на інтенсивність газовиділення маси 18. Очевидно, що виділення з поверхні карбонового волокна зв'язаної і сорбційної вологи залежить від температури карбонізації цього волокна.

Кінцева температура термообробки помітно впливає на співвідношення інтенсивностей газовиділення CO та CO₂ із карбонових волокон при зміні температури випробувань від 393 до 1073 К.

Сіренко Г.О. – доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри теоретичної і прикладної хімії;
Федоришин О.І. – аспірант кафедри теоретичної і прикладної хімії.

- [1] А.А. Конкин. *Углеродные и другие жаростойкие волокнистые материалы*. Химия, М. 376 с. (1974).
- [2] Г.А. Сиренко, В.П. Свидерский, В.Д. Герасимов, В.З. Никонов. *Антифрикционные термостойкие полимеры*. Техника, К. 246 с. (1978).
- [3] Г.О. Сіренко, О.І. Федоришин, Л.Я. Мідак. Вплив температури термообробки на газовиділення з карбонових волокон у високому вакуумі // *Фізика і хімія твердого тіла*, 7(2), сс. 274-288 (2006).
- [4] Г.О. Сіренко, О.І. Федоришин. Вплив інтенсивної хемо-механічної обробки на поверхневі властивості вуглецевих волокон і графітів // *Вопросы химии и химической технологии*, (1), сс. 134-140 (2004).
- [5] Г.О. Сіренко, О.І. Федоришин. Вплив операції видалення поверхневих проміжних сполук та термомеханічної дії на активність поверхні частково-карбонізованих вуглецевих волокон, отриманих із гідратцелюлози // *Полімерний журнал*, 26(2), сс. 93-101 (2004).
- [6] Г.О. Сіренко, О.В. Шийчук. Математичний опис процесу дроблення вуглецевих волокон для наповнення полімерів // *Композиційні полімерні матеріали*, 25(1), сс. 49-53 (2003).
- [7] О. Федоришин. Мас-спектральний метод дослідження вуглецевих волокон і карбопластиків, отриманих за ХМА-технологією // *Вісник Прикарпат. ун-ту ім. Василя Стефаника. Серія «Хімія»*. (II), сс. 64-69 (2002).
- [8] Д.Г. Флом, А.Д. Халтнер, К.А. Гаулин. Трение и раскалывание ламеллярных тел в глубоком вакууме // *Новое о смазочных материалах*. Химия, М. сс. 201-222 (1967).
- [9] *Химические и физические свойства углерода*. / Под ред. Ф. Уокера. Мир, М. 368 с. (1969).
- [10] С.В. Шулепов. Физика углеродистых материалов. Металлургия, М. 256 с. (1972).
- [11] А.Р. Уббелоде, Ф.А. Льюис. *Графит и его кристаллические соединения*. Мир, М. 256 с. (1965).
- [12] Yu.M. Zhorov. *Thermo-dynamics of Chemical Processes*. MIR, М. 520 p. (1987).
- [13] A.K. Veau, K.S. Newman. The effect of carbon on thermal donor formation in heat treated pulled silicon crystals // *J. Phys. And Chem. Solids*, 53(2), pp. 255-258 (1972).
- [14] И.В. Крагельский, И.М. Любарский, А.А. Гусяков и др. *Трение и износ в вакууме*. Машиностроение, М. 216 с. (1973).
- [15] Р.А. Хмельницкий, И.М. Лукашенко, Е.С. Бродский. Пиролитическая масс-спектрометрия высокомолекулярных соединений. Химия, М. 280 с. (1980).
- [16] Г.О. Сіренко, О.В. Кузишин. Зношування твердих тіл при наявності на їх поверхнях наноплівки мастильних матеріалів: залежність товщини плівок мінеральних олів від навантаження і температури // *Фізика і хімія твердого тіла*, 7(3), сс. 593-600 (2006).
- [17] М.Н. Степнов. Статистическая обработка результатов механических испытаний. Машиностроение, М. 232 с. (1972).
- [18] Дж. Бендат, А. Пирсол. Измерение и анализ случайных процессов. Мир, М. 408 с. (1971).
- [19] Л.С. Зажигаев, А.А. Кишьян, Ю.И. Романиков. Методы планирования и обработки результатов физического эксперимента. Атомиздат, М. 232 с. (1978).

H.O. Sirenko, O.I. Fedoryshyn

The Influence of the Last Temperature Treats of the Carbon Fibers on the Stage of Carbonization of 1473-1623 K on the Gas Distinguished in the High Vacuum

*Vasyl Stefanyk' Precarpathian National University,
57, Shevchenko Str., Ivano-Frankivsk, 76000, Ukraine*

It is shown the results of the mass-spectrum research. The analysis change balance of CO/CO₂ from the temperature of the investigation for the last temperature treats of 1473 and 1623 K. The research that the influence of the last temperature treat from 1473 to 1623 K on the gas distinguished by the mass of 2, 12, 28 and 44 from the carbon fibers by the hydrocellulose is not considerable.